

Matrix VoorwaardenDossier (VWD)

Daar waar onderwijs en examinering samenkomen

Aanleiding: bevindingen uit project "Proeven in de praktijk" van De groene standaard

- De AOC's (binnen De groene standaard) werken allemaal met eenzelfde format voor de toetsing, nl. de proeve van bekwaamheid op basis van examenstandaarden
- De voorbereiding hier naartoe is echter "aan de school". Hierin zitten grote verschillen tussen en binnen AOC's in:
  1. Onderwijs/leeractiviteiten
  2. Voorwaardelijke bewijzen die geleverd moeten worden voordat de leerling de PvB mag doen
- Ervaren probleem: Mismatch tussen de toetsing (PvB) en het onderwijs. Leerlingen voelen zich niet goed voorbereid op de PvB en de werkprocessen en competenties die ze hierin moeten laten zien

De Matrix VoorwaardenDossier (VWD) (zie pagina 4-5)

Onderstaande matrix laat de variatie zien waarin scholen hun onderwijstraject voorafgaand aan de PvB vormgeven. Dit is terug te zien in de verzameling bewijzen en activiteiten die de school als voorwaarden stelt voor deelname aan een proeve van bekwaamheid volgens De groene standaard. Tevens gaat de matrix in op de manier waarop dit VWD gebruikt wordt in het leerproces en binnen de organisatie op het AOC.

What's in the name

"VoorwaardenDossier" is slechts een naam. Iedere school heeft een andere benaming voor een verzameling van bewijzen en activiteiten die voorafgaan aan de PvB. bv (ontwikkelings)portfolio of prestatiedossier

Verantwoording: Waarop is deze matrix gebaseerd?

1. Ervaringen / observaties opgedaan in Project "Proeven in de Praktijk" van De groene standaard
2. Inventarisatie VWD's binnen AOC's dmv. uitgebreide open/gesloten vragenlijst uitgezet onder examensecretarissen (n = 14)
3. Verschillende typen portfolio's (Endacott et al, 2002; Webb et al, 2002)
4. Expertmeetings:
  - Onderzoekers (n = 3)
  - Examensecretarissen (n = 8)
  - Ondersteuners (LPC's, CITO) (n = 6)

Enkele kaders

1. Een VWD is een verzameling van een aantal bewijsstukken ontwikkeld tijdens een onderwijsperiode voorafgaand aan een PvB.
2. Het VWD gaat over voorwaarden voor toelating tot een Proeve en heeft daarmee betrekking op het *beroepsgerichte deel* van de opleiding, omdat de Proeven van bekwaamheid van De groene standaard ook over het beroepsgerichte deel van het Kwalificatiedossier gaan. Dit betekent dat het VWD niet gaat over voorwaarden die in het onderwijs moeten zitten om het gehele kwalificatiedossier te dekken (bv. LLB, AVO). Deze matrix en het VWD kan wel gebruikt worden bij het verantwoorden van dekking van het KD, maar pretendeert niet dekkend te zijn voor het KD.
3. Het VWD heeft op elke school in ieder geval een voorwaardelijk doel: bepalen (adviseren) of de leerling klaar is voor de PvB
4. Het VWD is geen onderdeel van de kwalificerende (summatieve) beoordeling. Echter, de Matrix zou ook van toepassing kunnen zijn op kwalificerende dossiers (bv. portfolio's, competentiemeters)

Focus op werkprocessen

In navolging van advies van Netwerk Examinering (2008)¹ is het uitgangspunt van de matrix gericht op de werkprocessen uit de PvB.

*“Uitgangspunt voor vormgeving van alle beoordeling en ontwikkeling zouden **werkprocessen** moeten zijn. Competenties krijgen pas betekenis in de context van een werkproces” (blz. 27)*

Hoe deze matrix te lezen en te gebruiken

1. Linkerkolom beschrijft verschillende *kenmerken* rondom een VWD. Zowel inhoudelijke als procesmatige of organisatorische kenmerken
2. Kolommen beschrijven steeds 4 varianten waarop een kenmerk ingevuld kan worden. Deze varianten zijn gebaseerd op de variatie uit de data verkregen van de examensecretarissen op de AOC's en expertmeetings.
*NB. Kolom 4 past meer bij ideeën van Competentiegericht onderwijs, willen we met deze matrix **niet** zeggen dat alles in kolom 4 scoren het streven moet zijn of het beste is!*
3. Doel: scoren van een *profiel* obv. eigen VWD op de verschillende kenmerken (linkerkolom)
NB. Je kunt dus bv. op kenmerk 1 score 2 hebben, op kenmerk 2 score 1 en op kenmerk 5 score 4.
4. Vervolgens: gezamenlijk benoemen van groei/verander punten voor eigen VWD of VWD van het AOC/de opleiding

---

¹ **Netwerk Examinering (2008)**. De kwaliteit van examinering: pijlers voor beoordelen. Magazine netwerk examinering special. 's-Hertogenbosch: CINOP.

Andere vragen die je jezelf moet stellen bij bepalen van hoe het VWD eruit moet zien

Naast de kenmerken die in de matrix beschreven staan in 4 varianten, zijn er ook een kenmerken die geen opbouw van 1-4 kennen, maar wel om een beslissing vragen als je met VWD aan de slag wilt:

- Wil je LLB verplichtingen in VWD voor een PvB?
  - Ja
  - Nee

- Wil je AVO verplichtingen in VWD voor een PvB?
  - Ja
  - Nee

- Wil je wettelijke beroepsvereisten in het VWD van de PvB?
  - Ja
  - Nee

- Stel je andere eisen aan een VWD van de laatste PvB?
  - Ja, te weten: .....
  - Nee

- Wil je op basis van het VWD een officiële Go/No Go beslissing nemen of alleen een advies uitbrengen? Met andere woorden, mag de leerling beslissen wel deelnemen aan een PvB als hij/zij niet volledig aan het VWD voldoet?
  - Bindende Go / No go
  - Adviesstatus

- In hoeverre wil je de invulling van het VWD vrij laten per opleiding tegenover instellingsbrede afspraken en uniformiteit van VWDs binnen je instelling? (zie ook laatste kenmerk in de matrix)

WAAROM: Waarom doen we de dingen zoals we ze doen? (Visie)				
	1	2	3	4
Waarvoor gebruiken wij het VVD?	Verantwoorden van onderwijs (aantonen dat leerling alle onderdelen van KD aangeboden krijgt in het onderwijs)	Overzicht bieden van onderwijstraject voorafgaande aan PvB (“wat moet leerling allemaal doen voordat hij voor PvB op mag”)	Check op het onderwijs: bereiden onze onderwijsactiviteiten de leerling goed voor op het uitvoeren van de PvB? (“kan een leerling in het onderwijs alle onderdelen van de PvB oefenen”)	Instrument om met leerling in gesprek te gaan over zijn/haar voorbereiding op de PvB (“welke taken ga je ondernemen om je voor te bereiden op de PvB?”)
Wat is ons onderwijsconcept? (voor beroepsgerichte onderwijs) - Disciplinair vs beroepstaken	Vakken en vakinhoud	± 70% vakgericht ± 30% vakoverstijgende/ praktijkgerichte thema's (beroepstaken)	± 70% vakoverstijgende/ praktijkgerichte thema's (beroepstaken) ± 30% vakgericht	Praktijkgerichte thema's (beroepstaken) voor oefenen van werkprocessen vormen leidraad van onderwijs. Vakgericht onderwijs is ondersteunend voor thema's
Wat is ons startpunt voor inrichting VVD? Mate waarin PvB en werkprocessen leidend zijn voor: - vormgeven/ selecteren van bewijzen - communicatie - beoordelen/coachen	Onderwijsinhoud: Huidige bewijsstukken worden op papier gekoppeld aan werkprocessen (bv door examensecretaris/teamleider) Werkprocessen worden <u>niet</u> (expliciet) gebruikt voor: - Vormgeven/selecteren van bewijzen: - communicatie met praktijk/docenten/leerling coaching en beoordeling	Onderwijsinhoud en afstemming: Huidige bewijzen worden gekoppeld aan werkprocessen in overleg en afstemming tussen docenten Werkprocessen worden <u>niet</u> (expliciet) gebruikt voor: - vormgeven/selecteren van bewijzen: - communicatie met praktijk /leerling - coaching en beoordeling	Werkprocessen zijn leidend voor: - vormgeven en/of selecteren van bewijzen - beoordeling Werkprocessen worden <u>niet</u> (expliciet) gebruikt voor: - communicatie met praktijk/leerling - coaching	PvB is startpunt Werkprocessen zijn leidend voor: - vormgeven en/of selecteren van bewijzen; - communicatie met alle partijen (docenten, leerling, praktijkopleider); - coaching en beoordeling van leerling
WAT: Welke bewijzen zitten in ons VVD? Wat moeten leerlingen laten zien in hun bewijzen?				
	1	2	3	4
Soorten bewijzen: waar ligt de nadruk? Mate van: - integratie kennis, vaardigheden en houdingen - laten zien van gedrag	Nadruk op bewijzen van vakspecifieke kennis en vaardigheidstoetsen	Nadruk op bewijzen van toepassing van kennis voor oplossen van problemen	Nadruk op laten zien van gedrag in afgebakende opdrachten in een schoolse/gesimuleerde omgevingen waarbij integratie van (in ieder geval) kennis en vaardigheden nodig is	Nadruk op laten zien van professioneel gedrag in een authentieke context, waarbij integratie van kennis, vaardigheden en houdingen noodzakelijk is (bv. 'oefen PvB's)
Relatie tussen bewijzen en beroepspraktijk	Geen expliciete relatie	Merendeel zijn schriftelijke bewijsstukken waarin wel expliciet een relatie met de	Merendeel van de bewijzen zijn praktijkgerelateerde opdrachten, maar meestal niet uitgevoerd in	Merendeel van de bewijzen die leerling aanlevert, moeten uit de beroepspraktijk komen

		beroepspraktijk gelegd wordt (bv. casustoets / werkstuk)	beroepspraktijk	
BPV/Stage - Inhoud - Rol praktijkopleider bij beslissing voor toelating van leerling tot PvB	Bewijs dat verplicht aantal BPV uren is voldaan (ongeacht inhoud) Geen rol voor praktijkopleider	Huidige stageopdrachten vanuit school zijn onderdeel van VWD (bv. <i>handelingslijsten</i>) Geen rol voor praktijkopleider	Goedkeuring van praktijkopleider is voorwaarde voor toelating tot PvB, ongeacht waar oordeel op gebaseerd is ("Vindt u deze leerling klaar voor de PvB?")	Leerling-activiteiten in bpv worden gekoppeld aan werkprocessen uit PvB. Praktijkopleider coacht/beoordeelt leerling op werkprocessen
Reflectie	Geen (expliciet benoemd) onderdeel	Vrije reflectie (<i>leerling moet reflectie laten zien, maar hoe en wat is niet bepaald</i>) Of beschrijvende reflectie (<i>wat heb je allemaal gedaan?</i>)	Reflectie op proces en ontwikkeling, zonder expliciete reflectie op werkprocessen/competenties (<i>"hoe heb je het aangepakt, wat ging er goed/niet goed, wat zou je volgende keer anders doen ed.)</i>)	Reflectie gericht op werkprocessen/competenties en gemaakte keuzen met behulp van uitgevoerde activiteiten en producten
HOE: Hoe komt een VWD tot stand?				
	1	2	3	4
Leerling verantwoordelijkheid	Geen / uitvoerend Opleiding bepaalt invulling VWD	Opleiding bepaalt dekkend aantal bewijzen, leerling mag enkele extra bewijzen aandragen	Opleiding bepaalt enkele verplichte bewijsstukken, overige bewijzen moet leerling zelf kiezen	Opleiding stelt eindcriteria, leerling bepaalt hiervoor aan te dragen bewijzen
Samenwerking bij inrichting van VWD: - Intern (op school) - Extern (met bedrijven)	Geen Iedere docent (ieder vak) voor zich	Afstemming binnen een docententeam	Opleidings- / locatieoverstijgende teams	Opleidings- / locatieoverstijgende teams met vertegenwoordiging van het bedrijfsleven
AOC BELEID: afspraken op AOC niveau				
	1	2	3	4
Eisen gesteld aan VWD op instellingsniveau (waarop wordt het VWD gecontroleerd <u>voordat</u> het in gebruik wordt genomen?)	Aanwezigheid (voor iedere PvB moet er een VWD zijn, ongeacht inhoud en vorm)	Dekking van alle werkprocessen uit PvB, ongeacht vorm en inhoud van bewijzen. (<i>afvinken van alle werkprocessen</i>)	Alle werkprocessen uit PvB moeten in VWD aan bod komen in <u>passende</u> bewijsstukken Zowel <u>vorm</u> als <u>inhoud</u> van bewijzen wordt gecontroleerd ('bv. <i>Dit werkproces moet aangetoond worden met deze opdracht die de student op de stageplek moet uitvoeren</i>)	Alle werkprocessen uit PvB moeten in VWD aan bod komen in <u>passende</u> bewijsstukken Eisen aan variatie in bewijzen Alleen <u>vorm</u> van bewijzen wordt gecontroleerd, inhoud is vrij ('bv. <i>deze werkproces(sen) moeten aangetoond worden met een bewijsstuk uit de beroepspraktijk</i>)